

משרד המשפטים
פרקליטות המדינה

קוד אתי לפרקליטי המדינה

אלול תשע"ג
אוגוסט 2013

קוד אתי לפרקליטי המדינה

מבוא

פרקליטות המדינה והפרקליטים המשרתים בה, מופקדים על ייצוג המדינה והאינטרס הציבורי בפני ערכאות המשפט. במסגרת זו, מהווה הפרקליטות, בתחום הפלילי, חלק ממערכת אכיפת החוק, ותפקידה בא לידי ביטוי בהובלת מדיניות משפטית וביטוייה ביעדי אכיפת החוק, בסמכות בלתי תלויה לקבלת החלטות על פי דין ובייצוג המדינה בפני בתי המשפט, והכל בכפיפות להנחיות היועץ המשפטי לממשלה; בתחום האזרחי והמנהלי, משתלבת הפרקליטות בכלל פעילותה של הרשות המבצעת, כשותפה בגיבוש מדיניות משפטית ובביסוסה, וכגורם העיקרי והמרכזי לייצוג גופי הממשלה השונים והאינטרס הציבורי בפני בתי המשפט.

קוד אתי זה מבטא את חזונה, ייעודה וערכיה של פרקליטות המדינה - וביטויים בכללי אתיקה. מטרת הקוד - להעמיד מסמך יסודי, חינוכי והצהרתי, אודות רכיבי זהותה של פרקליטות המדינה, קרי, הערכים הנוהגים בה, והאופן בו הם באים לידי ביטוי ביסודות התנהגות אישיים וכללי עבודה מעשיים. בכך, מביא מסמך זה לידי ביטוי תהליך עמוק, בשלות ארגונית, ומסורת שפותחה במהלך השנים. נכון וראוי, כי כל אלו יעמדו מול עיני פרקליטים ומתמחים, ככוכב צפון המכוונם אל הרצוי והראוי.

ייעוד

פרקליטות המדינה מופקדת כנאמן הציבור על ייצוג מדינת ישראל בהליכים ובפעולות משפטיות בפני ערכאות המשפט, למען השמירה על שלטון החוק והאינטרס הציבורי; וזאת, תוך קבלת החלטות על פי דין, הובלת מדיניות משפטית וביטוייה ביעדי אכיפת החוק, שותפות בעיצוב החלטותיהם המשפטיות של גורמים אחרים ברשות המבצעת ובאחריות וסמכות לייצוג גופי הממשלה השונים והאינטרס הציבורי בפני בתי המשפט.

חזון

פרקליטות מדינה הפועלת במסגרת סמכותה ותפקידה, בנחישות, בהגינות וביעילות, למאבק בפשיעה, להגנה על נכסי המדינה ולקידום האינטרס הציבורי; תוך חתירה לגילוי האמת, ולהגשמת ערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, כפי שהם באים לידי ביטוי בדיניה.

פרקליטים ופרקליטות הממלאים תפקידם בתחושת שליחות, ובאופן המשלב נחישות ללא מורא, הגינות, רגישות והתחשבות בזכויות אדם; החותרים להיות מיצגיו הנאמנים של הציבור ושל האינטרס הציבורי; וכל זאת, מתוך מודעות לאמונם של בתי המשפט, מוסדות המדינה והציבור, בפעולותיהם.

ערכי היסוד של הפרקליטות

נאמנות: הפרקליט יהיה נאמן למדינת ישראל, לחוקיה ולערכיה, לשלטון החוק, לעשיית צדק ולהגנה על האינטרס הציבורי, זכויות האזרח וכבוד האדם.

אחריות: הפרקליט יראה עצמו שותף בעל מחויבות לנושאים שבתחום טיפולו ולעמדות אותן הוא מייצג בבית המשפט; ובכלל כך להיותו שותף פעיל לביסוס ולשמירה על שלטון החוק ולהגנה על זכויות האזרח וכבוד האדם.

אמינות והגינות: הפרקליט ימלא את תפקידו וייצג את מדינת ישראל ביושר, בלא משוא פנים, בתום לב ובמסגרת כללי הדין, כשהתנהגותו המקצועית משקפת יושרה והקפדה על אמת; והכל באופן המקיים את אמון בתי המשפט והציבור, בו ובפרקליטות המדינה.

חתיירה לגילוי האמת: הפרקליט יחתור ללא מורא לחשיפת האמת ולהצגתה בפני בית המשפט על פי כללי הדיון ובדרך הוגנת התואמת את החוק ואת תחושת הצדק.

טוהר המידות: הפרקליט ימלא את תפקידו ביושר, על בסיס שיקולים ענייניים, תוך שיקפיד על ניקיון פעולותיו, החלטותיו ומעשיו ממניעים ומשיקולים זרים, ותוך שייזהר מלהימצא במצב של ניגוד עניינים.

יושרה: הפרקליט, בייצגו את מדינת ישראל, בהתנהגותו המקצועית והאישית ובדברים הבאים מפיו, יבטא ויישקף מחויבות לפעולה ערכית, הגונה ואמינה ולערכי היסוד של תפקידו.

מקצועיות: הפרקליט ימלא את תפקידו במקצועיות, באחריות, ביסודיות וביעילות, תוך חתיירה לביסוס רמה משפטית ראויה, ומתוך ראייה רחבה של ההיבטים העובדתיים, המשפטיים, הציבוריים והחברתיים הרלוונטיים.

נחישות: הפרקליט ימלא את תפקידו ללא מורא ובענייניות, ובכלל כך יחתור לשכנע את בית המשפט בצדקת עמדת המדינה, תוך שימוש במכלול הזכויות, הסמכויות והאפשרויות שהדין מקנה למדינה כרשות וכצד להליכים. בפעולתו בדרך זו, יישמר הפרקליט מלראות בתוצאת ההליך המשפטי, ובהישג המקצועי, כמפחיתים במשהו את מחויבותו להגנות וליתר ערכי היסוד שבתפקידו.

ענוה וממלכתיות: הפרקליט, במלאו את תפקידו, ינהג בכבוד ובדרך ארץ במי שבא עמו במגע, ויכיר במקומו ובחלקו בעשייתה של מערכת השירות הציבורי כולה, ובסמכותם ותפקידם של גורמים אחרים בה; וכל זאת, תוך שיתן דעתו לכך, כי מעשיו ודבריו בתפקידו מבטאים עשייה זו, כמיצגה של מדינת ישראל.

עצמאות שיקול הדעת וכפיפות מקצועית: הפרקליט יחווה דעתו ויצג עמדתו במסגרת תפקידו באופן ענייני ומקצועי בלבד, על סמך העובדות, החוק והמדיניות המשפטית הנקבעת על-ידי בעלי הסמכות לכך; במלאו את תפקידו, כמי שמייצג את המדינה ומופיע בשמה בערכאות, יכבד הפרקליט את הנחייתם והחלטותיהם של בעלי הסמכות הנוגעים לעניין.

רעות: הפרקליט יגלה כלפי חבריו לפרקליטות נכונות לתמיכה, לסיוע, לשיתוף פעולה ולהושטת עזרה; וזאת, מתוך חברות וכחלק ממגמה לקדם את מכלול תפקידיה של היחידה אליה הוא משתייך, ושל הפרקליטות כולה.

שימוש מידתי בסמכות: הפרקליט יקפיד על שימוש מושכל, ראוי ובמידה המתאימה, בסמכות ובכלים הנתונים לו על פי דין, ובשימוש בהם ובמידע המגיע אליו מתוקף תפקידו או מסביבת עבודתו, אך ורק למטרות שלשמן הופקדו בידיו.

הכללים

נאמנות

1. הפרקליט יהיה נאמן למדינת ישראל, לחוקיה ולערכיה, לאינטרס הציבורי, לשלטון החוק, לעשיית צדק ולהגנה על האינטרס הציבורי, זכויות האזרח וכבוד האדם.
2. הפרקליט יקפיד בעת מילוי תפקידו על הצגת דברה של המדינה, שולחתו, ויישמר מהבעת עמדה אישית לגבי נושא הדיון.

שמירה על כבוד האדם וזכויות האזרח

3. הפרקליט יפעל במסגרת תפקידו תוך מחויבות לזכויות האזרח וכבוד האדם, מתוך הכרה בכך שכל אדם הוא בעל מעמד וערך שווים, אשר אינם מושפעים ממוצאו, מדתו, מלאומו, ממינו, ממעמדו, מתפקידו, או מכל תכונה או מאפיין אחרים שאינם נוגעים לעניין הנדון.

אמינות, הגינות וטוהר המידות

4. בהליכותיו, ינהג הפרקליט ביושר, באמינות, בהגינות ותוך שמירה על החוק.
5. בהציגו את עמדת המדינה בטיעונו בפני בית המשפט, יתאר הפרקליט את תמונת הדברים האמינה והמשקפת למיטב ידיעתו את הנושא לאשורו, בכפוף להוראות שבדין; והוא ינהג כאמור, גם בכל מופעיו מול הצדדים והציבור.
6. הפרקליט לא יציג ראיה ביודעו שאין בה אמת ולא יטען עובדה ביודעו כי אינה נכונה, וזאת על פי ההכרה וההנחה, כי בדבריו ניתן אמון רב, בהיותם מייצגים את עמדת המדינה.
7. במקרה בו התברר לפרקליט, כי עקב שגגה הציג בפני בית המשפט טיעון מוטעה, יביא הפרקליט בהקדם את הדברים לאשורם בפני בית המשפט ובפני הצדדים האחרים להליך.
8. הפרקליט ימלא את תפקידו בדרך ישרה, מתוך הקפדה על טוהר שיקוליו והחלטותיו, בלא שיערב בהם שיקולים זרים וללא משוא פנים.
9. הפרקליט ישתמש בסמכויות תפקידו, במעמדו ובתוארו הארגוני, לשם מילוי תפקידו בלבד.
10. הפרקליט יימנע מטיפול בכל עניין, לרבות הופעה בבית המשפט, בנסיבות שעלולה להיווצר בהן מראית עין של משוא פנים או ניגוד עניינים.

11. הפרקליט יימנע מלעסוק בנושא שיש לו עניין אישי בתוצאותיו, למעט מקרים שהעניין בהם נוגע לציבור רחב שהפרקליט נמנה עמו, או לאחר קבלת האישורים המתאימים.

מקצועיות

12. הפרקליט יקפיד על התנהלות מקצועית, שלו ושל הכפופים לו, ולשם כך יפעל להתעדכן ולהעמיק את ידיעותיו בתחומים הנוגעים לעבודתו ובנושאים אותם הוא מציג לבית המשפט.

13. הפרקליט ישתף את עמיתיו בידע שברשותו ויגלה פתיחות ללמוד מעמיתיו.

פעולה מידתית ושקולה

14. הפרקליט יקפיד להשתמש בסמכויות המצויות בידו רק למטרות שלשמן נמסרו לו, באופן ראוי, מושכל ובמידה הנדרשת.

15. הפרקליט יפעל במסגרת תפקידו, ללא מורא, בענייניות וברגישות הנדרשת; ובעשותו כן, יישמר מראיית תוצאת ההליך המשפטי וההישג המקצועי, כמפחיתים במשהו ממחויבותו להגינות וליתר ערכי היסוד שבתפקידו.

16. פרקליט שהתברר לו, כי עקב שגגה הפעיל את סמכותו שלא בצורה הראויה, יפעל מיידיית לתיקון הדבר.

הפרקליט וסביבתו המקצועית

17. הפרקליט יסייע לבית המשפט בעשיית משפט וצדק, ויתרום לניהול הדיון באורח מקצועי ובאווירה מכובדת וראויה.

18. הפרקליט ינהג בכבוד ויקפיד על התנהלות ראויה כלפי בית המשפט, מוסדות המדינה, עורכי הדין, עמיתיו, הצדדים האחרים להליך, העדים מטעם המדינה והעדים האחרים; בתוך כך יקפיד הפרקליט על מתן שרות אדיב ויעיל לכל אלו הבאים עמו במגע במסגרת מילוי תפקידו.

19. הפרקליט יפעל מתוך כבוד לחלוקת התפקידים ולמדרג הסמכויות במערך יחידות המדינה שהוא בא עמם במגע – משרדי הממשלה, משטרת ישראל וכיוצא"ב – וככלל, מגעיו עם משרדי הממשלה בתחומי המשפט האזרחי והמנהלי יתבצעו בתיאום עם הלשכות המשפטיות ובאמצעותן.

20. עמדת המדינה היא אחת, והפרקליט יפעל למנוע מצבים שבהם המדינה תטען טענות סותרות בהליכים שונים.

סודיות ושמירת מידע

21. הפרקליט ישמור על כללי הסודיות, ובכללם על חסיון עורך דין-לקוח.
22. ידיעה שהגיעה לפרקליט בתוקף תפקידו, ואשר לא יכול היה לקבלה במאמץ סביר בדרך אחרת, לא תשמש את הפרקליט אלא במסגרת תפקידו בלבד.
23. הפרקליט יקפיד על שמירת צנעת הפרט, ויחשוף מידע פרטי אך במידה הראויה לייצוג מקצועי וראוי של המדינה.
24. פרקליט שבמסגרת תפקידו ועל פי הכללים החלים על עובדי המדינה, קיבל אישור להתראיין או למסור מידע באמצעי התקשורת, יקפיד שלא יהיה בדבר כדי לפגוע בניהולו של דיון הוגן, באמון הציבור בפרקליטות ובמערכת המשפט, בפרטיותו של אדם ובכלל אינטרס ציבורי אחר.

הבעת עמדות בבית המשפט ומחוץ לכותלי בית המשפט

25. הפרקליט ינהג בכל התבטאויותיו הפומביות בכבוד ובנימוס הראויים כלפי בית המשפט, מוסדות המדינה, עורכי הדין, עמיתיו, הצדדים האחרים בתיק, העדים וכל באי בית המשפט, כלפי כל מגזר, וכלפי כל אדם באשר הוא אדם.
26. פרקליט המביע דעה בפומבי, בעניין מקצועי או ציבורי, שלא במסגרת עבודתו, יקפיד לציין כי הוא מביע דעה או עמדה אישית ולא את זו של הפרקליטות.
27. פרקליט שהתבקש להופיע בפני ועדה מוועדות הכנסת, או בפורומים שלטוניים אחרים, יעשה כן לאחר עדכון הגורמים הממונים עליו, בתיאום עימם, ובמידת הצורך לאחר קבלת אישורם, ימסור בוועדה את המידע הנדרש, בכפוף למגבלות הקבועות בדיון.

כפיפות למסגרות נוספות

28. כעובד מדינה, הפרקליט חב נאמנות למדינת ישראל ולערכיה, והוא כפוף לכללים החלים על עובדי המדינה, לרבות כללי התקשי"ר וכללי האתיקה לעובדי המדינה.
29. הפרקליט, בייצגו את המדינה, חייב בכל החובות של עורך דין כלפי לקוחו וכלפי בית המשפט, ובהיותו עורך דין יחולו עליו כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין.
30. הפרקליט יפעל בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה ולהנחיות פרקליט המדינה.

ועדת אתיקה – מייעצת

1. פרקליט המדינה אחראי על תחום האתיקה בפרקליטות.
2. בפרקליטות המדינה תכהן ועדת אתיקה ארצית (בת חמישה חברים) אשר חבריה ימונו על ידי פרקליט המדינה ואשר תכלול את יו"ר ארגון הפרקליטים או מי מטעמו. בראש הוועדה יעמוד פרקליט המדינה, או מי שימונה על ידו מבין המשנים לפרקליט המדינה (להלן: "וועדת האתיקה").
3. וועדת האתיקה תפעל להטמיע את הקוד האתי בכל יחידות הפרקליטות. וועדת האתיקה תדון בסוגיות עקרוניות שתופנינה אליה, ככלל, על ידי פרקליטי המחוז, או על ידי פרקליט המדינה, והיא תסייע לפרקליט המדינה או מי מטעמו בבירור סוגיות אתיות במקרים שיופנו לבחינתה.
4. וועדת האתיקה תבחן מעת לעת, ולכל הפחות אחת לשלוש שנים, את הצורך באימוץ שינויים בקוד האתי.